

Yeni Nesil Postası

ÇOCUKLARDA DOĞAL AFET VE ACİL DURUM EĞİTİMİ

Okul yaşamı, çocukları, hayatın pek çok alanında donanımlı kılmayı amaçlar. Yaşamamızın bir parçası olan acil durum ve doğal afetler konuları da öğrencilerin bilgi ve beceri kazanması amaçlanan konular arasında yer alır. Doğal afetler ve acil durumlar ile ilgili eğitimlerin amacı çocukların doğru, sağlıklı ve işlevsel bilgileri kazanmalarınıdır.

Gündelik hayatlarımızdaki yoğun teknoloji kullanımı ile teknolojiye ulaşımın kolaylığı sebebiyle çocuklar sanal ortamlara ve medya kanallarına rahatlıkla erişebilmektedirler.

Sanal ortamlarda gezinen çocuklar pek çok konuda olduğu gibi “doğal afetler ve acil durumlar” ile ilgili bilgi ve haberlerin kendi seviyelerine uygun bir süzgeçten geçmemiş, “ham” hallerine kolaylıkla rastlayabilirler. Bu karşılaşma çocuklarda olumsuz etkilere yol açabilir. Bu da bizlere bilginin her seviyeye uygun, doğru ve güvenilir kaynaklardan alınmasının önemini bir kez daha hatırlatır.

“Kendi güvende hissetme ve emniyette olma duygusu” insan yaşamının önemli kavramlarından bir tanesidir. Özellikle çocuklar güvenlikleri konusunda sağlam temellere ihtiyaç duyarlar. Çocuğun doğal afetler ve acil durumlar ile ilgili edinebileceği denetimsiz bilgiler, kendi güvenliği ile ilgili şüpheler ve korkular geliştirmesine neden olabilir.

Çocukların gözünden baktığımız zaman tatbikat ve afetler anlamlandırılması güç olaylar olabilir. Yaşanan olaylarla ilgili çocukları doğru şekilde bilgilendirmemiz onların olayları anlamlandırabilmelerini, algılayabilmelerini sağlar.

Unutmamak gerekir ki, çocuklar anlamlandırabildikleri şeylere karşı daha kolay uyum geliştirirler. Bu durum, çocuklar ile doğal afetler ve acil durumlar ile ilgili planlı bir eğitimin gerekliliğini gösterir.

Bu eğitim süreci bilgiler ve kazanımlardan oluşan bir eğitim programı gibi düşünülebilir. Doğal afet veya acil durumun oluşumu, süreci ve acil durum sırasında/ sonrasında sergilenmesi gereken davranışlar hakkındaki çalışmalar bu eğitimi oluşturan adımlardır.

Bu amaçla okullar sınıf seviyelerine uygun çalışmalar sürdürürler. Bu çalışmalar sınıf ve ders öğretmenleri tarafından bilgi aktarımı ile birlikte tatbikatlardan oluşur. Sınıf ve ders öğretmenleri tarafından verilen bilgiler uygun kaynaklardan doğal afetler ve acil durumlar ile ilgili bilgilerin paylaşılması şeklindedir.

Tatbikatlar, oluşabilecek acil bir durumda emniyeti sağlamak adına oluşturulan acil durum planının prova edilerek uygulanabilirliği, yeterliliği ve uygunluğunun değerlendirilmesine yarar.

Aynı zamanda öğrenci ve tüm çalışanların güvenli bir ortamda oluşturulan programı deneyimlemesi sağlanır. Tatbikatlar, planın en doğru şekilde değerlendirilmesi ve deneyimlenmesi amaçlandığı için uygulama olarak gerçeğe en yakın şartlarda gerçekleştirilir. Uyarı anonsu ve sinyal sesleri gibi araçlar kullanılarak acil durum anı başlatılır. Güvenlik davranışları ve tahliye planı ile tatbikat gerçekleştirilir. Tatbikat sonrasında öğrencilere verilen geri dönüşler ile tamamlanır.

“Aile” çocuğun güvenilir bilgiye ulaşacağı en önemli kaynaktır. Ailelerin çocuklarıyla, bu konular hakkında konuşması okulda yapılan çalışmaları tamamlayıcı nitelik taşır. Konuşma sırasında ebeveynler gerçekçi ve yalın bir dil kullanmalıdır.

Burada ilk olarak çocuğa afet olaylarıyla ilgili genel bilgi verilebilir.

Doğal afet ve acil durumların diğer doğa olayları gibi olağan olduğunu ancak bazen daha büyük etkileri olabileceği paylaşılabilir, bu olaylarının zaman zaman zarar verici olabileceğinden bahsedilebilir.

Örneğin *yangın* gibi acil durumların nasıl oluşabileceği ve dikkat edilmesi gerekenler basit bir dille anlatılabilir. Bu nedenle okulda ve evde bir takım koruyucu planların yapıldığı ve önlemler alındığı hatırlatılmalıdır. Ailenin eğer doğal afet ve acil durum ile ilgili bir planı varsa çocuğa evdeki güvenlik önlemlerinden ve ailenin planından bahsedilebilir. Bu önlemlerin bir parçası olarak, okullarda yapılan tatbikatların, doğal afet ve acil durumlara bir hazırlık aşaması olduğu çocuklara aileler tarafından da aktarılmalıdır. Bununla bağlantılı olarak tatbikatın böyle bir durum karşısında yaşananlara karşı tedbirli olmak amaçlı olduğunu anlatmak çocuğun endişelerini gidermek ve bilgi vermek açısından önemlidir.

Bu konuların konuşulduğu dönemlerde kimi zaman çocuklarda, konulara karşı aşırı duyarlılık, uykuya dalmada güçlük, uyku sırasında ebeveyn eşliğine ihtiyaç duyma, rüyalarında afet konularını görme, karanlık korkusu ve güvenlikle ilgili kaygılar ortaya çıkabilir.

Konuşulan afet konularının ve yapılan tatbikatın çocuklar üzerinde olumsuz bir etkisi olması halinde, çocuğun yapılan konuşmalara verdiği tepkiler gözlemlenebilir. Özellikle de *uyku*, *beslenme*, *duygusal durum* gibi çocuğun gündelik hayatında önemli yer tutan başlıklarda uzun süreli değişiklik yaşanıp yaşanmadığı takip edilmelidir.

Bu aşamada çocuğun ebeveynine sorduğu sorular içinde bulunduğu bilgi ihtiyacı ve duyguları hakkında ipucu verebilir. Bu sebeple çocuğun bu konuda konuşmasına ve sorular sormasına imkân tanınmalıdır. “*Korkacak ne var?*” gibi yaklaşımlar çocuğun ihtiyaç duyduğu bilgi ve emniyet duygusunda boşluklar oluşturabilir. Bu süreçte olumsuz herhangi bir gözlemlenirse, ebeveynler çocuklarıyla onların kaygıları ve korkuları hakkında konuşabilir, yaptıkları resimler üzerinde duygularını anlatmasını sağlayabilirler.

Çocuğun yaşadığı bu sürecin, uzun süreli ve zorlayıcı olması durumunda ise bir uzmandan destek alınabilir.

